

EURÓPAI HATÁR- ÉS PARTI ŐRSÉG

- 2015-ben az Európai Unió külső határain 1 822 337 esetben lepleztek le illegális határátlépést.
- 2016-ban a három fő szárazföldi és tengeri migrációs útvonalakon több mint 500 000 esetben lépték át illegálisan az EU határait. ([Migratory routes map](#))
- Az Eurobarometer 2016 első negyedévi felmérése szerint az Európai Unió állampolgárainak 71 százaléka nagyobb uniós intervenciót látna szükségesnek a határok védelmében.
- A [Schengeni határellenőrzési kódex](#) kiemeli, hogy az Európai Unió külső határainak védelme kulcsfontosságú a schengeni vívmányok fenntartásában. A migrációs válság azonban olyan folyamatokat indított el, amelyek a térségen belüli szabad mozgást veszélyeztetik. 2016-ban több tagország visszaállította a belső határellenőrzéseket, amelyeket az Európai Unió Tanácsa 2016. november 11-én három, majd [2017. február 7-én](#) újabb három hónapra engedélyezett. A külső határok védelmére irányuló uniós szakpolitika célja azonban a [schengeni állapot visszaállítása](#), amelyhez az Európai Határ- és Parti Őrség eredményes működése nagyban hozzájárulhat.

A Kormány [T/14680.](#) számú törvényjavaslata a 2016-ban felállított Európai Határ és Parti Őrséggel kapcsolatos hazai jogi szabályozást kívánja megteremteni. Az Infojegyzet áttekinti az új ügynökség feladatkörét és szervezetét, illetve röviden az elmúlt évek migrációs folyamatait is.

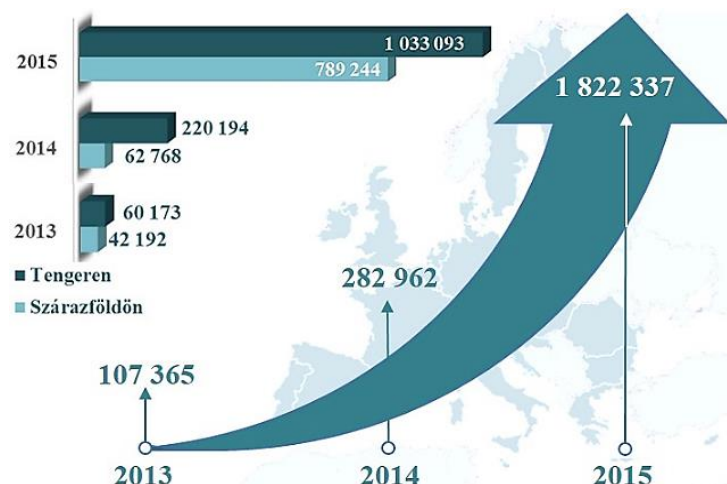
Jogalkotási folyamat

2015-ben rekordmértetű bevándorlási hullám érte el az Európai Uniót, amely a tagállamok számára kiemelkedő biztonsági és határrendészeti kihívásokat jelentett. A migrációs válság kezelésére összeült Európai Tanács [2015 szeptemberében](#) a külső határellenőrzések megerősítését szorgalmazta, ehhez pedig többek között a [FRONTEX](#) – az EU külső határainak védelmi együttműködéséért felelős ügynökség – erőforrásainak növelését irányozta elő. Ezt követően a tagállamok állam és kormányfői [2015 október 15-i ülésükön](#) további konkrét célokat fogalmaztak meg a migráns- és menekültáradat kezelésére, a visszaküldésekre, valamint a külső határok védelmére vonatkozóan.

Az Európai Bizottság 2015. december 15-én terjesztette [elő azt a javaslatcsomagot](#), amelynek célja az EU külső határainak biztonságosabbá tétele és a migráció hatékonyabb kezelése volt. A javaslat egy európai határ- és parti őrség felállítását indítványozta.

Az Európai Parlament a szervezet felállítására vonatkozó [állásfoglalását](#) 2016. július 6-án szavazta meg 483 igen, 181 nem, 48 tartózkodás mellett (ld. szavazási összesítő, [17. pont, 39. oldal](#)). Az EP legtöbb magyar képviselője, illetve frakcióik – úgymint az Európai Néppárt, ill. a Szocialisták és Demokraták csoportja – megszavazta az indítványt, ellene szavazott a Jobbik három független, valamint a Zöldek/Európai Szabad Szövetség frakcióból az Együtt 2014 - PM és az LMP képviselője. Az EP állásfoglalása után az Európai Unió Tanácsa [2016. szeptember 14-i ülésén](#) 25 tagállam igen szavazatával (Dánia, Írország, Nagy Britannia nem volt jelen) egyhangúlag az Európai Határ- és Parti Őrség felállítására mellett döntött. ([EU](#) 2016/1624 rendelet).

1. ábra: Az EU-ba irányuló illegális határátlépések száma 2013-2015.

Forrás: Infoszolg/[FRONTEX, Annual Risk Analysis for 2016.](#)

AZ ÚJ FRONTEX

Az Európai Határ- és Parti Őrséget – melyet továbbra is FRONTEX-nek hívnak – együttesen a FRONTEX és a tagállamok határvédelmi hatóságai alkotják. Jogilag 2016. október 6-án kezdte meg működését, de teljes műveleti készségét, előirányzott eszközállományát és létszámát [csak 2017 elején nyeri majd el](#).

Bár az EU határainak őrizete továbbra is nemzeti hatáskörben marad, a szervezet az átalakítását követően több jogosítvánnyal rendelkezik majd a migrációs válság közvetlen kezelésére. Az ügynökség 21 meghatározott feladata közül a rendelet az alábbiakat külön is kiemeli:

- az integrált határigazgatás uniós szintű végrehajtására vonatkozó technikai és műveleti stratégia létrehozása;
- a határellenőrzés eredményes működésének felügyelete a külső határoknál;
- fokozott technikai és műveleti segítségnyújtás közös műveletek és gyorsreagálású határvédelmi intervenciók révén;
- az intézkedések gyakorlati végrehajtásának biztosítása a külső határoknál jelentkező, sürgős beavatkozást igénylő helyzetekben;
- technikai és műveleti segítségnyújtás a tengeri kutatási-mentési műveletekben;
- visszaküldési műveletek és intervenciók szervezése, koordinálása, lefolytatása.

A FRONTEX korábbi jogosítványaihoz és helyzetéhez képest jelentős változást jelent, hogy a tagállamok vállalásai alapján egy olyan **1500 fős gyorsreagálású műveleti egységet** hoznak létre, amely a műveleti terv jóváhagyását követően 5 napon belül bevethető lesz bármely tagállam külső határán. Magyarország az EU+ tagországok sorában a 7. legnagyobb létszámmal (65 fő) vesz részt az állomány kialakításában. A legtöbb határőrt és szakembert Németország (225 fő), Franciaország (170 fő) és Olaszország (125 fő) delegálja *(a tagországok vállalásairól ld. a rendelet mellékletét)*. A magyar kormány [álláspontja szerint](#) azonban a tervezett állomány összetételének aránytalanságai – vagyis a túl kevés határőr, ellenben túl sok szakértő – miatt az európai határőrség nem

lesz képes küldetését teljesíteni. A gyorsreagálású egység – az [Európai Bizottság 2017 januári jelentése](#) *(továbbiakban EBCG-report)* szerint – többek között 467 határőr tisztből, 458 ujjlenyomat-regisztrációs tisztből, 97 felsőszintű dokumentumellenőrből és 137 származási szakértőből áll. A jelentés kiemeli azt is, hogy bár az állomány létrehozására a tagállamok megtették a szükséges lépéseket, az eszközkészletek szintjén azonban még jelentős hiány mutatkozik.

A visszatérítési műveleteket az ügynökség kiemelten kezeli, ami megmutatkozik ezen műveletek költségvetésében is: míg 2015-ben 9.5 millió eurót, addig 2016-ban 66.5 millió eurót költöttek visszatérítési akciókra. A FRONTEX ún. visszatérítési egységeiben azonban ugyancsak jelentős hiány mutatkozik. A 2017 januárjában indított három új egység tervezett összlétszámának alig több mint a fele került kiállításra január végéig *(EBCG-Report, 7.)*.

Az ügynökség korábbi feladat- és hatásköréhez képest további jelentős változás, hogy **2017-től kezdődően sérülékenységi vizsgálatokat** (ún. [stressz-teszteket](#)) fog végezni a határszakaszokon annak feltérképezésére, hogy az adott tagország elbírná-e a határain jelentkező nyomást. Amennyiben a tagállam nem tesz eleget a sérülékenységi értékelés által kitűzött feladatoknak, a FRONTEX egy tanácsi eljárást követően önállóan is beavatkozhat az érintett határszakaszon, akkor is, ha azt az adott tagállam nem kérelmezte. Mindemellert a tagországokba delegált kapcsolattartóikon keresztül a jövőben egy határ-monitoring rendszert is kiépítenek, hogy naprakész információkkal rendelkezzenek az EU külső hatáiról.

Végül, de nem utolsó sorban az ügynökséget létrehozó rendelet kiszélesíti a szervezet jogkörét **harmadik országokkal való együttműködések** terén. Ez jelentős előrelépést jelenthet az illegális migráció elleni uniós védekezésben – amelyet az Európai Tanács [legutóbbi máltai nyilatkozata](#) is kiemelt prioritásnak nevezett –, mivel a FRONTEX nem rendelkezett elégséges jogi háttérrel ahhoz, hogy embereit szomszédos harmadik országokba telepítse.

Költségvetés és állomány

Az ügynökség kibővített hatáskörének és céljainak elérését biztosítandó az állandó állomány a tervek szerint a 2016-os 417 főről 2019-re eléri a 880, 2020-ra pedig az 1000 főt, a szervezet költségvetése pedig 2020-ig 322 millió euróra emelkedik. A FRONTEX **2017-es** költségvetési előirányzata **302 millió** euró ([Programming document, 2017](#), 89-98.).

TRENDEK ÉS ÚTVONALAK

Az Európai Unió külső határai – és az azokat védő tagországok – nem egyenlő mértékben osztoznak a rájuk nehezedő migrációs nyomáson. Ennek egyik legadekvátabb mutatója az illegális határátlépések számának alakulása. Az EU külső határain **2015-ben több mint 1 822 000 illegális határátlépést fedtek fel** a tagállamok határőrizeti szervei, ami hatszor nagyobb a 2014-es adatoknál. **2016-ban** jelentős csökkenést követően az unió területére történő illegális határátlépések száma **meghaladta az 500 000-et**. Az erőteljes csökkenés a 2016 márciusában életbe lépett [EU-török megállapodásnak](#), a délkelet-európai és nyugat-balkáni államok határvédelmi szigorításainak, valamint a magyar határvédelmi intézkedéseknek köszönhetőek.

A határrendészeti statisztikák az Európai Unió országaiba igyekvő migránsok három fő útvonalát is felvázolják. 2015-ben és 2016-ban a Nyugat-Balkán, Közép- és Kelet-Mediterráneum útvonalain regisztrálták az EU-ba irányuló illegális határátlépések közel 99 százalékát.

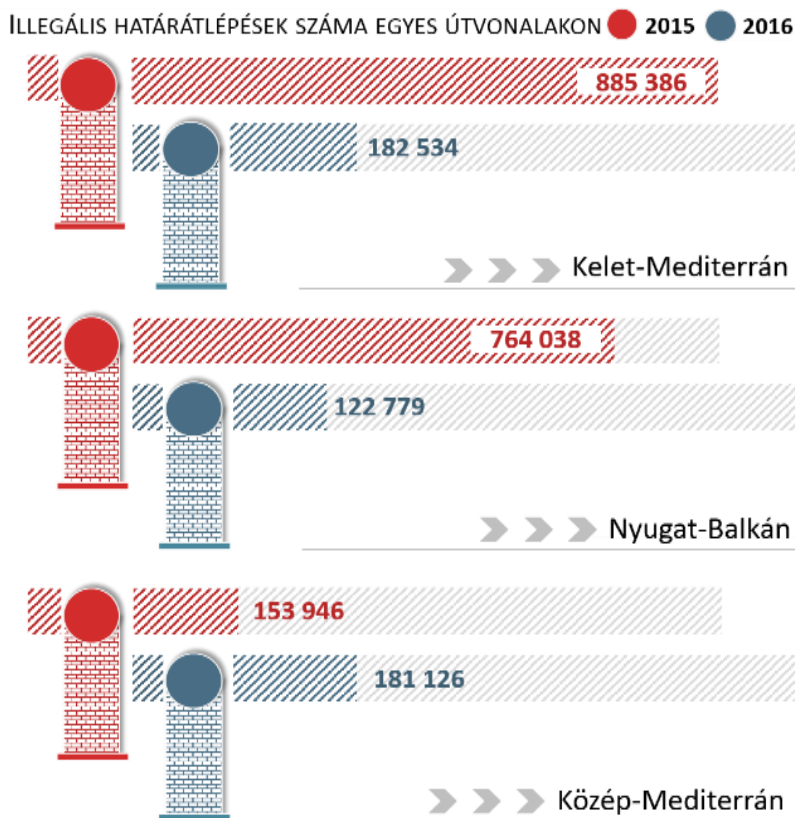
Kelet-mediterráneum

Az Égei-tengeri útvonalon a migránsok többsége első lépcsőként a görög szigetvilágot – Leszbosz, Kiosz és Szamosz szigeteket – éri el. Az útvonalat használó migránsok kisebb része ezen kívül Törökországból a bolgár határon keresztül lép be az EU területére. Számuk a FRONTEX éves rizikójelentése szerint ([Annual Risk Analysis for 2016](#)) **2015-ben megközelítette a 873 000 főt. 2016-ban** – főként a fent említett EU-török megállapodásnak, valamint a Görögország határvédelmét segítő FRONTEX-

műveleteknek köszönhetően – a korábbi évhez képest közel 80 százalékkal, **182 500 főre csökkent** az országba érkező illegális migránsok száma. Körükben a szíriai származásúakhoz volt köthető a legtöbb illegális határátlépés, őket a sorban az afganisztáni és iraki származásúak követték.

A térség kapcsán kiemelendő, hogy a megnövekedett határvédelmi kihívások – úgymint az embercsempészet visszaszorítása, a tengeri járőrözési-mentési feladatok, a migránsok tömeges regisztrációja – kezelésére a FRONTEX 2015-ben megnövelt létszámú és eszközkészletű [műveleteket](#) vezényelt a térségbe, amelyek rendszeresek voltak a 2016-os évben és részben átnyúlnak a 2017-es évre is. Kiemelhető ezek közül a 23 schengeni tagország részvételével és támogatásával megvalósuló [Poseidon-művelet](#), melynek keretében [2016 januárja és novembere](#) között – több mint 40 ezer embert mentettek ki az Égei-tengerből.

2. ábra: Illegális határátlépések száma az EU-ba irányuló három fő migrációs útvonal vonatkozásában

Forrás: Infoszolg/[FRONTEX](#).

Nyugat-Balkán

Az útvonalat jellemzően a Görögországból Macedónián és Szerbián keresztül az Európai Unió tagállamaiba tartó migránsok használják. Származási megoszlás szerint – a Görögországba érkezőkkel egyezően – jellemzően leginkább szíriaiak, afgánok és irakiak.

Az EU vonatkozó határszakaszain **2015-ben 764 038** illegális határátlépést derítettek fel, ami a 2014-es évhez képest közel 18-szoros növekedést mutatott. Ezek legnagyobb része a magyar-szerb, illetve a horvát-szerb határszakaszon realizálódott.

2016 első negyedéve az útvonal tekintetében további drasztikus migrációs nyomást hozott. 2016 márciusáig 108 649-re emelkedett az illegális határátlépések száma, melynek többségét a horvát határszakaszon regisztrálták. (FRAN, 2016, Q2.) A horvát határszakasz leterheltsége azt követően növekedett meg, hogy Magyarországon 2015 szeptemberében a szerb, majd októberben a horvát határon is elkészült a határzár. Az illegális bevándorláshoz kapcsolódó jogellenes cselekmények száma **2015 októberéig** a magyar-szerb határszakaszon 208 094, a magyar-horvát szakaszon 186 777 esetet jelentett. Mindezek száma **2015 novemberében** e két szakaszon összesen 947-re csökkent.

2016-ban az említett tagállami és közösségi szintű intézkedések, valamint a magyar határ-

védelem jogi és technikai továbbfejlesztése következtében az útvonalon az EU-ba irányuló illegális határátlépések száma összesen **122 779-re csökkent. Magyarországon 2016-ban** – az előző évhez képest 95 százalékkal csökkenve – az illegális határátlépések és kísérletek száma összesen 19 069 esetet jelentett.

Közép-mediterráneum

Ellentétben az eddigiekben bemutatott kelet-mediterrán és a nyugat-balkáni útvonalak erőteljesen csökkenő tendenciáival, a főként Lampedusa, Málta, Szicília célpontú közép-mediterrán útvonalon a migrációs nyomás a megelőző évekhez viszonylatában tovább erősödött. Ez jól látható a határsértések adataiban is: a térségben **2016-ban** az előző évhez képest **(2015: 153 946) tovább emelkedett az illegális határátlépések száma (181 126).**

Az útvonalat többségében a Líbiából érkező eritreai, nigériai és szomáliai származásúak preferálják. A migrációs útvonalon jelentkező rendkívüli helyzet – úgymint a kutató-mentési akciók, a határőrizeti és regisztrációs feladatok támogatása, valamint az embercsempészet – kezelésére a FRONTEX **több művelet keretében** is jelen van térségben. A közép-mediterráneum viszonylatában a legjelentősebb a 2014 november 1-én megindított, majd 2015 februárjában kiterjesztett **Triton művelet**. Ennek keretében **2016-ban 48900 embert mentettek ki** a tengerből.

Források:

- Az Európai Parlament és az Európai Unió Tanácsa (EU) 2016/1624 rendelete az Európai Határ és Parti Órségről
- Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/399 rendelete a személyek határátlépésére irányadó szabályok uniós kódexéről (Schengeni határ-ellenőrzési kódex)
- Az EU külső határainak megerősítése – Az Európai Unió Tanácsának [honlapja](#)
- A FRONTEX [honlapja](#)
- Protection of external borders – [EP Briefing, 2016. július](#)
- ORFK – Határrendészeti helyzetkép, [2016. december](#)
- FRONTEX, [Programming document, 2017.](#)
- Report on the operationalisation of the European Border and Coast Guard – [EBCG-report, 2017. január 25.](#)
-

Készítette: B. Müller Tamás
Képviselői Információs Szolgálat
E-mail: infoszolg@parlament.hu

infoszolg

Internet: www.parlament.hu/infoszolg
Intranet: intra.parlament.hu/infoszolg/
Tel.: (1) 441-4529; (1) 441-6486